

כריתות ב. (המשנה) עד ג. (מול האות יג בשטמ"ק)

ביאורי מושגים

קרבן עולה ויורד – קרבן המובא על ארבע עבירות – נכנס טמא למקדש, טמא שאכל קודש, שבועת העדות ושבועת ביטוי.
הקרבן משתנה לפי מצבו הכספי של החוטא. העשיר מביא כבשה לחטאת, העני שתי ציפורים (אחת לחטאת ואחת לעולה) והדלפון מנחת חוטא.

משנה

36 העבירות שעליהן חייבים כרת במזיד בלא התראה

15 איסורי ביאה:

הקרובות: אם, אשת אב, אשת בנו (בשלושת המקרים חייב סקילה בהתראה), אחותו, אחות אביו, אחות אימו, אחות אשתו, אשת אחיו, אשת אחי אביו, **ביאות האסורות מטעמים שונים:** נידה, אם וביתה (עליה חייב שריפה), אשת איש (עליה חייב חנק), **ביאות לא טבעיות:** זכור, בהמה, אשה המביאה בהמה עליה (בשלושת המקרים חייב סקילה).

15 פגיעות בקשר אל ה':

ע"ז וסניפיה: מגדף, עובד ע"ז, נותן מזרעו למולך, בעל אוב, (בארבעת המקרים הללו חייב סקילה בהתראה) **חילול הקדש והמקדש:** טמא האוכל קודש, טמא הנכנס למקדש, שוחט בחוץ, מעלה בחוץ, מפטם שמן, מפטם קטורת, סך את שמן המשחה, **מאכלים האסורים:** חלב, דם, נותר, פיגול.

4 פגיעות במועדים:

מחלל שבת (עליה חייב סקילה בהתראה), מחלל יוה"כ, אוכל ביוה"כ, אוכל חמץ בפסח.

2 מצוות עשה:

פסח ומילה.

בכל המקרים האלו – עבר בשוגג מביא חטאת, מסופק - מביא אשם תלוי. חוץ מ: ה'עשים', מטמא מקדש וקודשיו (שמביא קרבן עולה ויורד), ולדעת חכמים גם מגדף (שאינן בו מעשה).

מניינים שונים המופיעים בש"ס, וטעמים

36 כריתות – ללמד שהעוברים בהעלם אחד חייב 36 חטאות.

39 אבות מלאכה – ללמד שהעוברים בהעלם אחד חייב 39 חטאות.

4 מחוסרי כפרה – להוציא משיטת ר"א הסובר שגם גר הוא מחוסר כפרה.

4 מביאים קרבן על מזיד כשוגג – להוציא משיטת ר' שמעון הסובר שהמזיד בפקדון לא מביא אשם.

5 מביאים קרבן אחד על כמה עבירות – להוציא משיטת רבי הסובר שבנזיר אין מציאות כזאת

5 מביאים קרבן עולה ויורד – להוציא משיטת ר' אליעזר הסובר שנשיא מביא עולה ויורד על כל המקרים חוץ מטומאת מקדש וקודשיו

4 אבות נזיקין – להוציא מר' אושעיא לפיו יש 13, ולר' אושעיא – להוציא מר' חייא המונה 24, ור' חייא להוציא מסור (=מלשין) ומפגל.

רבי ור' יוסי בן יהודה נחלקו האם נזיר שטבל ביום השביעי (ועדיין לא הביא את קרבנותיו) מתחיל את נזירות הטהרה.

לפי רבי שסבר שהנזירות לא מתחילה אין מצב בו נזיר ייטמא הרבה ויביא קרבן אחד.

נשיא מביא קרבן חטאת משעיר זכר.
התנאים נחלקו מה קורה לגבי קרבן עולה ויורד:
ר"ה"ג: אין בנשיא עולה ויורד.
ר"ע, ור"ש: נוהג בהכל.
ר' אליעזר: נוהג בהכל חוץ מטומאת מקדש וקודשיו.

למסקנה לא משתמשים במילה
'אחותו' לעניין זה.

מ'אחותו' לומדים ש:
ר' יצחק: ללמד שאין מלקות על
איסור כרת,
חכמים: שאין עונשים מן הדין.

אפשרות א' - המקור
לדינו של ר' יוחנן -
'אל אשה בנדת
טומאתה' - ה'אשה'
בא ללמד שחייב על
ערוה בפני עצמה.

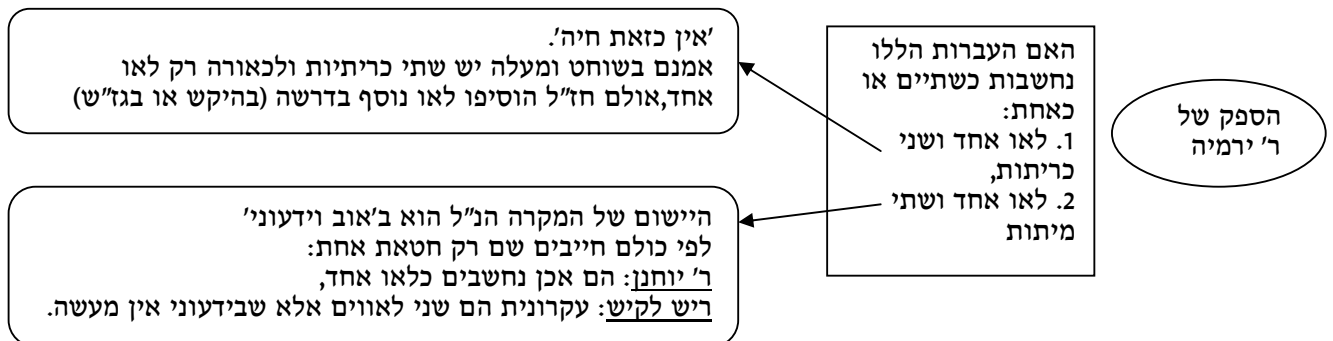
ר' יוחנן: עשה איסורי כרת
בהעלם אחד - חייב על כל
איסור ואיסור.

אפשרות ב' - המקור
לדינו של ר' יוחנן -
ר' אושעיא: כל מקום
שיש לאווים מחולקים
- גם אם יש כרת אחת
חייב על כל אחד ואחד.

מלשון המשנה משמע כר' אושעיא.
במשנה מופיע בין מפטם שמן לסך שמן
דין מפטם קטורת.
משמע שדין קטורת בא ללמד שמפטם
וסך הינם שני לאווים נפרדים.

כריתות ג. (מול האות יג בשטמ"ק) עד ד. (ש6)

ביאורי מושגים
ידעוני – מכניס עצם של חי ששמה 'ידוע' לתוך פיו ומדבר,
אוב – מנקש בזרועתיו ומדבר מבית השחי. (הסבר אחר - קורא לשד שיצטרף אליו)

בס"ד

שיטותם של ר"י ור"ל
בהגדרת לאו שיש בו
מעשה (לאור מח' בעניין
ידעוני)

שיטת ר"ל: בידעוני אין מעשה,
בבעל אוב –
אפשרות א': יש מעשה זוטא (עליו מחייב ר"ע, והמשנה היא אכן לפיו).
אפשרות ב': יש מעשה רבה - מדובר במקטיר לשד כדי שיצטרף אליו, (לפי זה
'חובר חבר' זה ביחס לבעלי חיים).

שיטת ר"י: בידעוני ובבעל אוב יש מעשה רבה (עליו מחייבים גם חכמים),
מגדף ועדים זוממים לא נחשבים מעשה רבה היא כיוון שמצטרף אליהם
משתנה נוסף:
בעדים זוממים – ראיית העדות, במגדף – מחשבה בלב.

כריתות ד. (ש6) עד ה. (ש6 בשורות הרחבות)

ביאורי מושגים
דם הנפש - דם היוצא בשעת יציאת הנפש וכן הדם שהיה כבר בלב - מדם זה זורקים/נותנים/מזים על המזבח ועל דם זה חייבים כרת.
דם תמצית - דם היוצא אחר יציאת הנפש - דם זה אסור באכילה מהתורה אולם האוכלו לא חייב כרת.
דם האברים - דם הפורש מהאברים, וכן דם המתכנס בלב בזמן יציאת הנשמה - דם זה אסור באכילה מהתורה אולם האוכלו לא חייב כרת.

ר' ישמעאל:
 'כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו' - הפירוט מיותר.
 מכיוון שהעניין כתוב בפרשיית קדשים ניתן היה ללמוד מההקשר על היקף הדין. הפירוט בא כדי לחלק.
חכמים:
 אפשרות א - כשלומדים מהקשר לא לומדים לאו מכרת, אפשרות ב - יש סיבה לפירוט. הוא נכתב כדי להתיר את האליה.

ברייתא
 כמה לוקה האוכל חלב של שור, כשב ועז יחד:
 חכמים: אחד,
 ר' ישמעאל: שלוש

ר' חנינא: ר' ישמעאל מודה שבנוגע לחיוב חטאת חייב רק אחת

לאור ההגבלות הנ"ל, את הברייתא המחייבת שתי חטאות על אכילה מעמידים באוכל משתי קערות ואליבא דר' יהושע.

הטעם למח' בעניין דם וחלב
פסוק א': 'כל חלב וכל דם לא תאכלו'.
פסוק ב': בחלב - 'כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו'.
בדם - 'כל דם לא תאכלו'.
ר' יהודה: פסוק ב' - מתייחס רק לקדשים.
פסוק א' - מתייחס גם לחולין וגם לקדשים, לומדים מההקשר.
חכמים: פסוק ב' - מתייחס רק לקדשים.
פסוק א' - מתייחס רק לחולין, לא לומדים מההקשר לאו מכרת!

ברייתא
 כמה לוקים על חלב של מוקדשים (חוץ ממלקות הלאו של הזרות):
 חכמים: אחד.
 ר' יהודה: שנים.

ר' אלעזר: ר' יהודה מודה שבנוגע לחיוב חטאת חייב רק אחת

ברייתא
 כמה לוקים על דם של מוקדשים:
 חכמים: אחד.
 ר' יהודה: שנים.

לגבי לאו של זרות: ר' יהודה לומד בהיקש מחלב שחייבים, חכמים פוטרם.

חכמים לומדים מההיקש של הדם לחלב על כך שדם לא מצטרף לבשר להשלים לשיעור (חוץ משרצים שם הדם מצטרף)

רבא: על איסור דם נאמרו - 3 פסוקים של כרת 51 פסוקי לאווים.
כרת - 1. חולין, 2. קדשים, 3. דם כיסוי (לפי ר"י חייבים כרת גם על דם תמצית אולם זה נלמד מריבוי 'כל דם' ולא מ'כרת מפורש'),
איסור - 1. חולין, 2. קדשים, 3. דם כיסוי, 4. דם תמצית, 5. דם אברים.

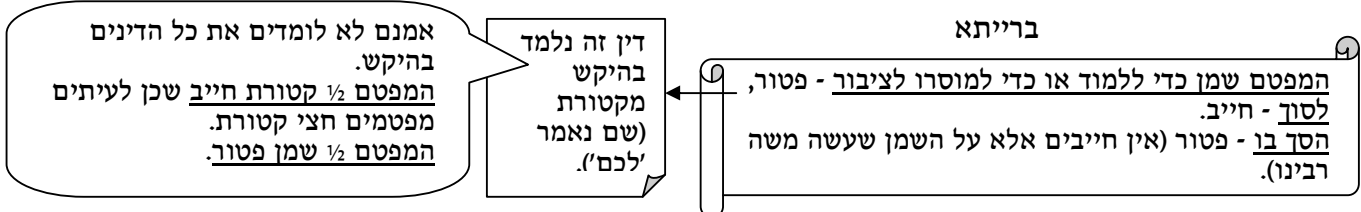
ר' אילא: האוכל מעש"ש של דגן תירוש ויצהר
 מחוץ לירושלים - לוקה שלוש.
 ר' יצחק: האוכל לחם קלי וכרמל מתבואה חדשה
 לפני הקרבת העומר - לוקה שלוש.

טעם הדין: אמנם אין לוקים בנפרד על לאו
 שבכללות (לאו הכולל כמה מקרים) אולם
 בשני המקרים יש ריבוי מיוחד:
 'לא תוכל לאכול... דגן תירוש ויצהר',
 וכן - 'לחם וקלי וכרמל לא תאכלו'.

'לעולם אל תהי גזרה שוה קלה
 בעיניך' שהרי דינים חשובים
 ומרכזיים נלמדו בגזרה שווה:
 1. פיגול.
 2. נותר.
 3. בתו מאנוסתו.
 4. הנסקלים.

כריתות ה. (ש6 בשורות הרחבות) עד ו. (ש3 מעל החרב של השטמ"ק)

ביאורי מושגים
 הכרע - שקילה שאינה מדויקת, מוסיפים עד שאחת הכפות נוטה.
 עין בעין - שקילה מדויקת.

פיטום שמן המשחה:

רכיבים (במשקל של שקל הקדש): 500 מר דרו, 500 קידה, 500 קינמן בשם, 250 קנה.
 אופן המשקל: 1. היו שוקלים בשתי פעמים, כל פעם 250.
 2. היו מוסיפים תוספת קלה להטית המשקל כלפי מטה.
 3. השקילה התבצעה מול משקולת ולא מול צמח שכבר נשקל (נלמד מ'בד בבד יהיה').

אופן הפיטום: התנאים נחלקו האם היו מבשלים ישר את הצמחים בשמן (ר' יהודה), או שבשל הכמות המועטה של השמן (12 לוג) ביחס לצמחים היו משרים אותם קודם במים ורק אז מבשלים.

הנס: שמן המשחה נעשה 12 לוג (=הין), ולמרות שבמהלך ההכנה אמור השמן להתמעט, הספיקה כמות קטנה זו למשיחת אהרן, בניו, וכלי המשכן ב7 ימי המילואים, למשיחת כהנים גדולים ומלכים. ועדיין כולו קיים לעולם הבא.

משיחת כהנים גדולים ומלכים:

את מי מושחים: כהנים גדולים - כל כהן גדול.
 מלכים - רק את המלך הראשון (בן מלך נמשך רק אם יש מחלוקת עליו) ורק את מלכי יהודה, (מלכי ישראל היו נמשכים בשמן אפרסמון, וכך גם נהגו במלכי יהודה אחרי שיאשיהו גזז את שמן המשחה).

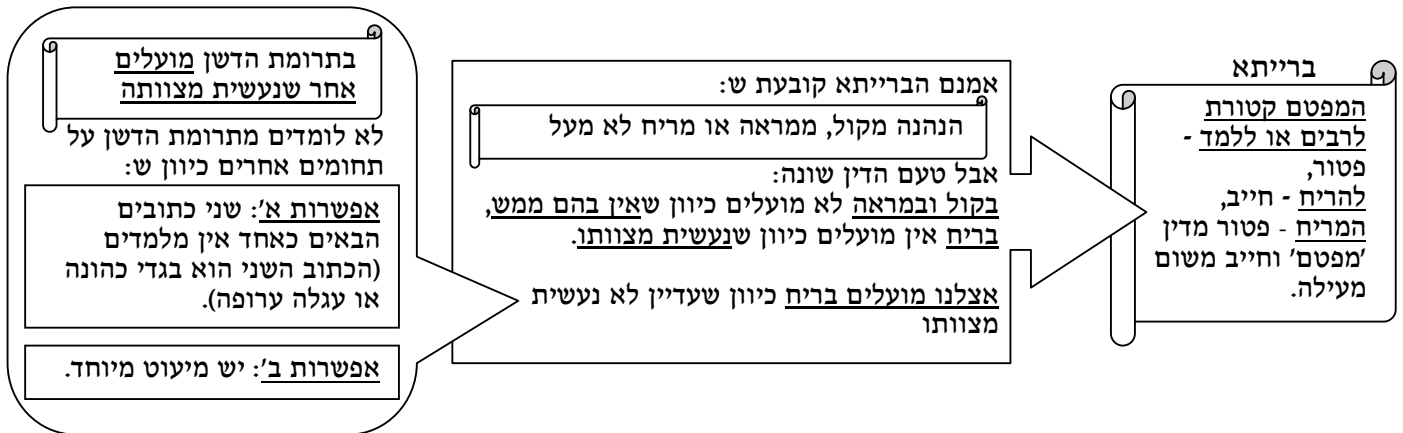
צורת המשיכה: כהנים גדולים - כמין 'כי' - X.
 מלכים - כמין זר - O.

היכן מושכים: מלכים נמשכים ליד מעיין.
 כיצד מושכין: התנאים נחלקו האם קודם יוצקים על הראש ואז מושכים את הריסים, או להיפך.

- עצותיו של ר' משרשיא לבניו:**
1. ללמוד את המקורות לפני השיעור.
 2. להסתכל על פיו של הרב כשהוא מלמד.
 3. לחזור על הלימוד ליד נהר עם מים.
 4. לגור בדירה ירודה במקום טוב ולא בדירה איכותית במקום רע.
 5. עדיף לאכול דג מסריח מלאכול כותח משובח.

- סימנים:**
1. ידליק נר בבית סגור בין ר"ה ליוה"כ - אם נמשך הנר ישלים את השנה.
 2. יגדל תרנגול - אם משמין יצליח בעסקיו.
 3. יסתכל בצילו בבית אפל - אם רואה צל לצילו יחזור ממסעו בשלום (לא רצוי לעשות זאת כדי שלא יתייאש).
 4. יאכל בר"ה קרא, רוביא, כרתי, סילקא ותמרי - ויועיל לשנה טובה.

כריתות ו. (3 מעל החרב של השטמ"ק) עד ז. (מול החרב של השטמ"ק)

מרכיבי הקטורת

11 הסמנים:
4 הכתובים בתורה: צרי (שרף הנוטף מעצי הקטף), ציפורן, חלבנה, ולבונה - במשקל 70 מנים (מנה=70 דינר),
7 שאינם כתובים: מור, קציעה, שיבולת נרד, כרכום - במשקל 16 מנים,
קושט - במשקל 12 מנים,
קילופה - במשקל 3 מנים,
קינמון - במשקל 9 מנים

התוספות:
בורית כרשינה (9 קבין), יין קפריסין או יין לבן יבש (21 קבין), מלח סדומית (1/4 קב) לפי ר' נתן גם כיפת הירדן (כלשהו),
בכל החומרים הללו היו שורין את הציפורן (לפי הרמב"ם את המלח ואת כיפת הירדן היו מוסיפים לקטורת עצמה),
'מעלה עשן' (כלשהו) - היו מוסיפים לקטורת (כדי שעשן הקטורת יעלה ישר).

פיטום הקטורת
דרך הפיטום: מפטמים תוך כדי דיבור כיוון שהדיבור יפה לקטורת.

חיסר אחד מסמניה: פסולה. כהן גדול שמקטיר כזאת קטורת חייב מיתה.

עירוב מרכיבים נוספים: אסור לערב דבש ומי רגלים למרות שזה היה מועיל. דבש כיוון שהתורה אסרה, מי רגלים כיוון שזה ביזוי, כמות הקטורת הקלאסית: לפי הכמויות שב'ספר' מספיקה הכנה אחת לשנת חמה בתוספת 3 מנים שמהם היו מקטירים את הקטורת של יוה"כ. (סה"כ 368)

כמות חלקית: ניתן לפטם חצי מהכמות (וכך היו עושים פעם ב70 שנה משאריות הקטורת של יוה"כ). התנאים נחלקו האם ניתן לפטם כמות של מנה אחד.

השמירה על הקטורת: בחורף היתה הקטורת צבורה כדי לשמור על הריח ובקיץ פזורה כדי שלא תתעפש. פעמיים בשנה היו מחזירים את הקטורת למכתשת כדי לחדש את ריחה.

הקטורת של יום הכיפורים: בעקבות הציווי של התורה היו כותשים אותה כתישה דקה במיוחד.

אפיון הסמנים: כל הסמנים היו עולים למעלה ומפיצים ריח חוץ מהלבונה שרק היתה מפיצה ריח.

למרות שריחה של החלבנה רע אם היא חסרה - הקטורת פסולה, אותו הדין לגבי תפילת ציבור שלא הזמין את הורשעים- התפילה לא תתקבל.

ריב"ח חייב להסביר שהברייתא

המקדיש דבר הראוי רק לקרבנות
ציבור יינתנו לאומנין בשכרן

מתייחסת לסממן של קטורת ולא
לקטורת מוכנה (שכאמור אסור
לעשותה מחוץ למקדש).

ר' יוסי בן חנינא: אסור
לפטם את הקטורת
מחוץ לביהמ"ק.

סיוע לריב"ח מברייתא:

לא משרים את הציפורן במי רגלים כיוון
שלא מכניסים מי רגלים למקדש

משמע שהפיטום היה דווקא בקודש

ברייתא

הסך בשמן המשחה, בהמה, כלים, מת, וגוי -
פטור.

הסך מלכים וכהנים גדולים:
ר' יהודה: פטור, ר' מאיר: חייב.

שיעור סיכה כדי לחייב:
ר' יהודה: כזית, ר' מאיר: כלשהו.

'על בשר אדם לא ייסך' - למעט בהמה, כלים, מת ואולי גם
גוי (לגבי גוי יש אפשרות חלופית לפיה הוא מוגדר בתורת
אדם והוא ממועט מ'כל שיטנו בסך ישנו בבל ייסך')

מח' זו מקבילה
לשאלה האם כוהנת
שנישאה לפסול
מוגדרת כזרה

ר' יהודה ור' מאיר נחלקו בשאלה:
'מה מעמד מי שפעם לא היה זר'
האם הוא מוגדר כזר (ר"מ)
או שאינו זר (ר"י)

'על בשר אדם לא ייסך... ואשר יתן ממנו על זר
ר' יהודה למד נתינה מנתינה דעלמא - ולכן צריך כזית,
ר' מאיר למד נתינה מסיכה - ולכן מספיק כלשהו.

רב יוסף: המח' היא רק כאן, במקומות אחרים בהם יש
צורך בנתינה מודה ר' מאיר שצריך כזית.

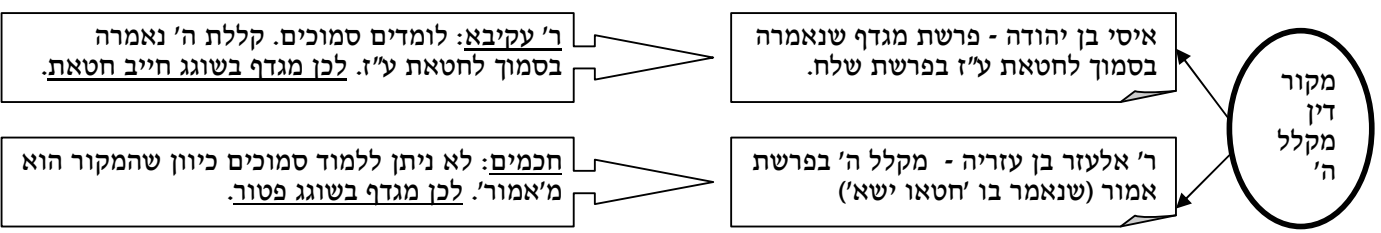
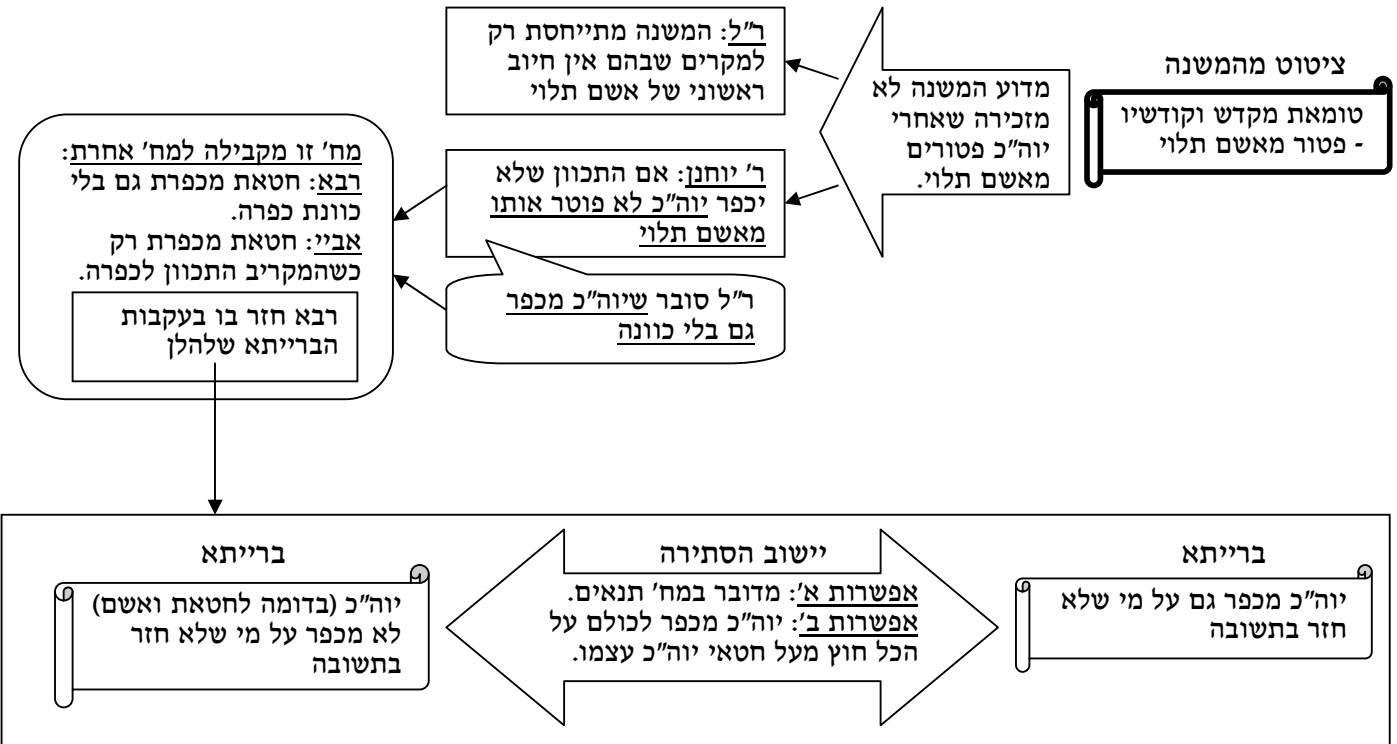
ברייתא

כהן גדול שלקח מהשמן
שנמשך בו וסך את גופו -
חייב

אמנם שמן של תרומה שסך בו כהן מותר לזר לטוב בו.
אבל זה בגלל שאחרי שהכהן סך את גופו קדושת שמן התרומה פקעה.

כריתות ז. (מול החרב של השטמ"ק) עד ח. (המשנה)

ביאורי מושגים
אשם תלוי - אדם המסופק האם הוא חייב בחטאת מביא קרבן אשם הנקרא 'אשם תלוי'.
קרבן יולדת של ספק - אישה המסופקת האם היא ילדה - מביא קרבן יולדת (ציפור של עולה וציפור של חטאת) אלא שהיא צריכה להתנות. אם היא לא חייבת העולה היא נדבה והחטאת היא חולין (אין חטאת נדבה) ולכן החטאת לא נאכלת.
ימי טוהר וטומאה של יולדת - אישה היולדת זכר טמאה 7 ימים, אחר כך היא טהורה 33 ימים. בימי הטוהר גם אם היא רואה דם היא טהורה. ביולדת נקבה ימי הטוהר והטומאה כפולים (14 ואז 66 סה"כ 80).
ראית זוב של זכר - דין זב מותנה בשני תנאים: 1. ההפרשה היא הפרשת זוב ולא קרי רגיל. 2. האדם ראה מספר מסוים של ראיות: ראה מראה אחד - דינו כבעל קרי (טובל באותו יום וטהור לערב). ראה שני מראות - סופר 7 נקיים, טובל במים חיים וטהור במוצאי שביעי. ראה שלושה מראות - סופר 7 נקיים טובל במים חיים ולמחרת מביא קרבן.

משנה

אשה - לרבות שפחה.

אלו חייבות ודאי בקרבן יולדת:

1. אישה או שפחה - 1. ילדו.
1. הפילו עובר שיש בו צורת אדם (אפילו מעוכה), ר"מ: גם צורת בע"ח.
2. הפילו שליה.
3. הפילו שפיר מרוקם.

אלו פטורות ודאי:

1. המפלת עובר בצורת דגים, שקצים ורמשים.
2. המפלת שפיר מלא מים או דם או גוונים.
3. המפלת לפני יום 40.
4. יוצא דופן, ר"ש: על יוצא דופן חייבים.

אלו חייבות להביא קרבן ספק:

1. לא ידוע האם הפילה מין חייב. 2. שתי נשים שאין יודעים מי מהן חייבת.
- ר' יוסי: שתי נשים הבאות יחד יביאו שתי עולות וחסאת אחת ויתנו.

הברייתא דנה בספק חטא:

הסבר להבדל: שם לא ניתן להתנות כיוון שצריך

משנה

הגמרא מסתפקת האם דינם של ב"ה הוא נקודתי או כללי:

כריתות ח. (המשנה) עד ט: (המשנה הראשונה)

ביאורי מושגים
 שבועת העדות - עדים שיודעים על חיוב ממוני ונשבעו לתובע שאינם יודעים - חייבים להביא קרבן עולה ויורד.
 שבועת פקדון - אדם המחזיק חפץ של הזולת ונשבע לו שאינו מחזיק אותו - חייב בקרבן אשם.

משנה

אישה שמסופקת ב5 לידות או זיבות:
 מביאה קרבן ספק אחד המתיר אותה לאכול בקדשים.
אישה החייבת ודאי ב5 לידות או זיבות:
 מביאה 5 קרבנות ודאי. בקדשים היא מותרת כבר אחרי הראשון.
 כשהופקעו המחירים תיקן רשב"ג (באופן זמני?) שגם ודאית תסתפק בקרבן אחד.

הברייתא קובעת שאם האשה מסופקת גם על זיבה וגם על לידה - חייבת שניים.

ברייתא

על איזה זיבות/לידה יש להתכוון:
 ר' יוחנן בן נורי: האחרון, (ואם יש קרבן ודאי יתכוון עליו)
 ר' עקיבא: לא משנה.

הסבר א' למח': ריב"ן דימה את הקרבן לחטאת, ר"ע לטבילה.
 הסבר ב' למח': ריב"ן חשש לפשיעה, ר"ע לא חשש.

נדחה: אם זה דומה לחטאת היו חייבים גם במקרה של ספק להביא את כל הקרבנות (כמו באשם תלוי)

פרק שני

משנה

4 מחוסרי כפרה: זב, זבה, יולדת ומצורע.
 ר' אליעזר בן יעקב: גם גר נחשב מחוסר כפרה, וגם נזיר (הנזיר אסור לשתות יין, להתגלח ולהיטמא עד שיקריב את קרבנו)

מנו זב וזבה לחוד כיוון שטומאתם שונה: זבה תלויה בימים, זב תלוי בראיות, זבה נטמאת תמיד, זב לא נטמא באונס.

גם במצורע יש הבדל בין איש לאישה (איש חייב בפריעה ופרימה ואסור בתשמיש המיטה) אבל זה לעניין דיני הטומאה, זאת בעוד שהיוצרות הטומאה אצלם זהה.

דיני הגר

- כשם שאבותינו נכנסו לברית בטבילה, מילה והרצאת דמים - כך גם גרים צריכים את שלשת הדברים הללו.
- 'לדורותיכם' - תמיד ניתן לקבל גרים. לכן אחרי שחרב הבית ולא ניתן להקריב קרבן. הקרבן לא מעכב.
- יש הסבורים שהגר צריך להפריש סכום לקרבן. רשב"י סבר שאין לעשות זאת מחשש לתקלה.
- הקרבן המינימלי של הגר הוא זוג ציפורים לעולה, ניתן גם להקריב בהמה לעולה או לשלמים (אבל לא מנחה).

ברייתא

האם גר תושב צריך לשמור על צביון השבת (כלפי עצמו):
 ת"ק: עליו לשמור שבת ברמת חול המועד.
 ר"ע: עליו לשמור שבת ברמת יו"ט.
 ר' יוסי ור' שמעון: הוא אינו מחויב כלום.

ראב"א: הלכה כר"ש, (לא ברור האם הוא התייחס לר"ש של סעוף 3 בדיני גר, או לר"ש של גר תושב).

עמיחי גורדין-ישיבת הר עציון

בס"ד

נזיר שנטמא: 'פתע פתאום' -
לרבות מזיד, שוגג ואנוס.

שבועת ביטוי: בכל המקרים
נאמר 'ונעלם' ובשבועת ביטוי
לא נאמר 'ונעלם'.

שבועת פקדון: 'תחטא' 'תחטא'
הוקשה שבועת הפיקדון
לשבועת ביטוי.

משנה

ארבעה מביאים על שוגג כמזיד:

1. הבא על שפחה חרופה.
2. נזיר שנטמא.
3. שבועת עדות.
4. שבועת הפקדון.

חמישה מביאים קרבן אחד על
הרבה עבירות:

1. הבא על שפחה חרופה.
2. נזיר שנטמא. (שלושה מקרים
נוספים יובאו במשניות הבאות)

שפחה חרופה: 'על חטאתו
אשר חטא' - ללמד שמביא
קרבן אחד על כמה עבירות,
'מחטאתו אשר חטא' - ללמד
שחייבים גם בשוגג ולא רק
במזיד.

הבא על כמה שפחות חייב
על כל שפחה ושפחה.
הפטור הוא בבא כמה
פעמים על שפחה אחת.

רבי ור' יוסי בר יהודה נחלקו בברייתא:

ממתי מתחיל הנזיר שנטמא את נזירות הטהרה:
רבי: מהיום השביעי, רבי: מהיום השמיני.

לפי רבי לא ניתן להסביר איך נזיר שנטמא הרבה מביא קרבן אחד.
לפי רבי"נ נוצר מצב שבו הנזירות התחילה - ולכן אם נטמא יש חיוב של קרבן, אבל עוד לא התחייב על קרבן -
ולכן הקרבן יכול לחול גם על הטומאה החדשה.
רק לפי רבי"י יש תרחיש שהנזיר יביא קרבן אחד על כמה טומאות.

כריתות ט: (המשנה הראשונה) עד י: (המשנה הראשונה)

ביאור מושגים

ימי טוהר וטומאה של יולדת - אישה היולדת זכר טמאה 7 ימים, אחר כך היא טהורה 33 ימים. בימי הטוהר גם אם היא רואה דם היא טהורה. ביולדת נקבה ימי הטוהר והטומאה כפולים (14 ואז 66 סה"כ 80).

פסח הבא בטומאה - פסח שבא כשרוב הציבור טמא. פסח כזה מביאים טמאי מתים ואולי גם טמא שרץ. עם זאת אדם הטמא בטומאה היוצאת מגופו לא יכול להביא גם פסח כזה.

ביאור הספק בדעת ר' יהודה לגבי ימי טומאה וטהרה - ברור שלגבי קרבן לא מתחשבים בלידה השנייה. הגמרא הסתפקה מה קורה בנוגע לימי הטומאה והטהרה:

רש"י - ברור שסופרים ללידה השנייה ימי טומאה וטהור. הספק הוא האם יש להשלים אחר כך את ימי הטוהר של הולד הראשון.

תוס' - הספק הוא האם סופרים ללידה שנייה ימי טוהר.

ראב"ד - שילוב של רש"י ותוס' - הספק הוא גם בנוגע לימי הטוהר של הולד הראשון וגם בנוגע לימי הטוהר של השני.

לקוטי הלכות בדעת הרמב"ם - הספק הוא רק על זמן הבאת הקרבן - האם ניתן להביא קרבן לפני מלאת ימי הטוהר של השני.

משנה

המשנה מתייחסת גם לעניין נוסף. באיזה שלב נקבע האם המצורע עני: ר' שמעון - בשלב המכפר - החטאת, ר' יהודה - בשלב המכשיר - אשם, ר"א בן יעקב - בשלב המטהר - הציפורים.

עוד שני מקרים המביאים קרבן אחד: 1. המקנא לאשתו על כמה אנשים.
2. מצורע שנתנגע, נתרפא והביא ציפורים, ושוב נתנגע.

המקור לסוטה: 'זאת תורת הקנאות'

משנה

טעם המח' על מה מביאים את הקרבן: חכמים: על הלידה האחרונה. ר' יהודה: על הלידה הראשונה

לידה שנכנסה לימי טוהר של לידה קודמת, או לידת תאומים: חכמים: צריך להביא קרבן אחד. ר' יהודה: צריך להביא קרבן על הראשון, השלישי וכן הלאה.

'זאת תורת היולדת לזכר ולנקבה' - מכאן שמביאים קרבן אחד על כמה לידות, 'זאת' - ובתנאי שהלידה תחול בימי טוהר של לידה קודמת.

החידוש הוא בכך שר' יהודה לא מתייחס לתאומים כלידה ארוכה.

בס"ד

נסיון הוכחה א' - הברייתא קובעת

שוחטים פסח על יולדת ביום
40 או 80

ביום 40 היא עדיין טמאה. לכן
הברייתא מתייחסת למקרה שבו
האישה ילדה יום אחרי יום ומדובר
ביום 40 ללידת השני שהוא היום
ה-41 לראשון.
ומכאן שהולד השני כמי שאינו!

הספק בדעת ר"י:
האם גם לעניין
ימי הטומאה
והטוהר סבר ר"י
שהולד השני כמי
שאינו?
(עיי' בביאור
מושגים)

נדחה: א. ייתכן
שמדובר בפסח הבא
בטומאה ומחוסר
כיפורים דיולדת אינה
כיולדת.
ב. ייתכן שהברייתא
מתייחסת בכלל
ליולדת שהפילה זכר
ביום 40 לעיבורה או
נקבה ביום 80.

תרחיש ב' מבוסס על:
1. לא ראתה דם בלידה,
2. בת - פחות מ80 יום
מיצירתה - איננה עובר,
3. יש פתיחת הקבר בלי
דם.

נסיון הוכחה ב' - הברייתות קובעות ש:

'שישים יום' - מכאן שימי הטוהר של נקבה חייבים להיות רצופים.
'שלושים יום' - מכאן שימי הטוהר של זכר חייבים להיות רצופים.
'שישים יום וששת ימים' - מכאן שגם 6 הימים חייבים להיות
רצופים.

הדרישה לרציפות מובנת רק לשיטת ר' יהודה ורק אם מניחים
שלחומרא כן מתייחסים לולד השני.

ההוכחה היא רק
מהלימודים ה-2 וה-3,
מהלימוד ה-1 לא ניתן
להוכיח דבר. אולי מדובר
כשילדה תאומים: נקבה,
201 יום אחר כך - זכר.
ואז גם לשיטת חכמים יש
מקום לדרישת רציפות

כריתות י: (המשנה הראשונה) עד יא: (סוף הפרק)

המשנה

אלו מביאים קרבן התלוי ברמתו הכלכלית של המקריב:

1. שבועת העדות,
2. שבועת ביטוי,
3. טומאת מקדש וקודשיו (טמא שנכנס למקדש או אכל קודש),
4. יולדת,
5. מצורע.

1-3 הם מקרים של קרבן חוטא המכונה גם קרבן עולה ויורד.

מצורע עשיר - שני כבשים, מצורע עני - שני עופות,

יולדת עשירה - כבש ועוף, יולדת ענייה - שני עופות.

חוטא עשיר - כבש, חוטא עני - שני עופות, חוטא עני מרוד - מנחת חוטא

הברייתא קובעת ש: 'שווי מנחת חוטא של עשירית האיפה - שווה פרוטה' זאת מבוסס על כך ש:

1. היחס בין קרבן עשיר (כבש) לקרבן דל (פרידה של יולדת) הוא 1:32.
2. השווי של קרבן דל הוא שמינית דינר (24 פרוטות).
3. היחס בין קרבן דל לקרבן דל-דל זהה ליחס בין קרבן עשיר לקרבן דל (1:32).
4. טכנית הסכום המתקבל הוא $\frac{3}{4}$ פרוטה (24/32), אבל מעגלים למעלה.

המשנה

ההבדלים בין שפחה חרופה לשאר העריות:

1. עריות - חטאת,
2. עריות - קרבנן נקבה,
3. עריות - האישה והאישה שווים בקרבן ובמלקות,
4. עריות - המערה חייב,
5. עריות - חייב על כמה ביאות כמה קרבנות.
6. עריות - חייב רק בשוגג.

מהי שפחה חרופה:

ר"ע ור' אלעזר בן עזריה: חציה שפחה וחציה בת חורין.
 ר' ישמעאל: כולה שפחה.

הברייתא קובעת שרק אם האישה לוקה, הגבר מקריב. וכן להיפך.

'בקורת תהיה' - מכאן שרק האישה לוקה.

מניין ש'בקורת' זה מלקות:
 1. מלשון קריאה,
 2. מלשון בדיקה.

'והפדה לא נפדתה' ר"ע: דורשים כל מילה, ר"ש: דיברה תורה כלשון בני אדם, ראב"ע: אמנם 'דיברה תורה כלשון בני אדם' אבל כיוון שכתוב גם 'כי לא חופשה' - ר"ע צודק.

מהי מערכת היחסים שהייתה לשפחה חרופה (קודם לביאה האסורה) ר' יצחק: מדובר כשהיא נבעלה, ולמי?

ר"ע, ר"ש, ראב"ע: לעבד עברי - שנאמר 'כי לא חפשה' - משמע שהגבר כן חופשי. אחרים: לעבד כנעני - שנאמר 'כי לא חפשה' - הפסוק מיותר אז דורשים אותו על הגבר.

לא מוגה

בשפחה חרופה אם הגבר פטור גם האשה פטורה (וכן להיפך).

המשנה

הבדלים נוספים בין כל העריות לשפחה חרופה:
 בעריות אם היה אחד מהם קטן או ישן:
 הגדול שהיה ער - חייב, הקטן והישן - פטורים.
 בכל העריות השוגג חייב חטאת והמזיד חייב כרת.

בשפחה חרופה הגבר מביא תמיד קרבן - גם בשוגג וגם במזיד.

הברייתא ששנו לפני ר' ששת

- א. גומר דינו כמערה.
- ב. מתכוון דינו כשאינו מתכוון.
- ג. כדרכה דינו כשלא כדרכה.
- ד. ניעור דינו כישן.

הסברו של רב ששת לברייתא:
 מדובר על שפחה חרופה -

- א. גומר שלא כדרכה דינו כמערה (שפטור).
- ב. מתכוון בשלא כדרכה דינו כלא מתכוון (שפטור).
- ג. ניעור שלא כדרכה דינו כישן (שפטור).

'שכבת זרע' -
 למעט:
 א. שאינו מתכוון,
 ב. ישן,
 ג. מערה,
 ד. שלא כדרכה(?).

כריתות יא: (תחילת הפרק) עד יב: (המשנה)

ביאורי מושגים
 'העלם אחד' ו'שני העלמות' - ידיעה על האיסור. כאשר אדם עשה שני מעשים בלי ידיעה באמצע המצב נקרא 'העלם אחד'. כאשר הייתה ידיעה באמצע המצב נקרא בשני העלמות.

המשנה

עד אחד אומר אכלת חלב:
 כששותק - חייב (חטאת),
 כשמכחיש - פטור.
שני עדים אומרים אכלת חלב:
 כששותק - חייב (חטאת),
 כשמכחיש - ר"מ: חייב, חכמים: פטור.
עד/אישה אומר: 'אכל', ועד/ אישה
אומר: 'לא אכל': מביא אשם תלוי.

1. אכל חלב בהעלם אחד:
 חייב חטאת אחת,
 2. אכל חלב, נותר ודם בהעלם אחד:
 חייב חטאת על כל מין ומין,
 3. אכל שני חצאי זית ממין אחד
בהעלם אחד: מצטרפים - חייב חטאת,
 4. אכל חצי זית משני מינים:
 לא מצטרפים - פטור מחטאת.

המקור לעד אחד:
אפשרות א': 'או הודע אליו חטאתו' - ולא שיודיעהו אחרים (כשהוא מכחיש אותם).
 אם הוא שותק חייב - שנאמר 'או הודע'.
אפשרות ב': 'והתודה' - מודה בדברים חייב, מכחיש פטור.

ר' יהושע: האוכל משתי קדרות בהעלם אחד חייב שתי חטאות (כפי שמצאנו בשני העלמות)
 לא ברור האם ר"י אמר את דבריו רק לחומרא או גם לקולא.
 האם שתי אכילות של חצי זית מקדרות שונות מצטרפות לאכילה - ואז דבריו רק לחומרא.
 או לא - ואז דבריו גם לקולא.

מה החידוש בסעיף 3:
 אם ר' יהושע אמר את דבריו רק לחומרא - החידוש הוא ששתי אכילות מקדרות שונות מצטרפות.
 אם ר' יהושע אמר את דבריו גם לקולא - החידוש הוא שלא נפטר גם אם יש ידיעה בין 2 חצאי זית.

טעמים של ר' יהודה ושל חכמים בברייתא ובמשנה:
אפשרות א': אדם נאמן על עצמו כ100 עדים,
אפשרות ב': מפרשים את דבריו באומר מזיד הייתי.

הגמרא תלתה את שני הטעמים במח' ר' יהודה וחכמים:
 ר' יהודה: אדם נאמן כ100 עדים ולכן תמיד יהיה פטור.
 חכמים: מתרצים את דיבורו. לכן הוא יהיה פטור רק כשניתן לתרץ את דיבורו (ולא בטומאה חדשה כיוון שלא הספיק לטבול, ולא בטומאה ישנה כשטען במפורש שלא נטמא).

רב נחמן: הלכה כר' יהודה.
רב יוסף: זה רק לעצמו. אסור לו להתנהג כפי דבריו ובניגוד לעדים, בפני אחרים.

ברייתא
שני עדים אומרים שאכל חלב, והאדם מכחיש:
 ר' מאיר: חייב חטאת.
 ר' יהודה: פטור מחטאת.
 חכמים: חלבים וביאת מקדש - פטור, טומאה - חייב.

ר"מ מודה בכל מקרה שבו ניתן לתרץ בקלות את דיבורו:
בשפחה חרופה - יכול לטעון שלא גמר את ביאתו.
נזיר טמא - יכול לטעון שנשאל על נזירותו.
שבועת עדות - יכול לטעון שלא התכוון להעיד.

כריתות יב: (המשנה) עד יג: (המשנה)

ביאורי מושגים
הכשר משקים - אוכל לא מקבל טומאה אלא אם כן הוכשר. הכשר המתבצע ע"י משקה רגיל חייב להיות לרצון האדם. הכשר המתבצע ע"י משקה היוצא מטמא (מעייין) מועיל גם שלא לרצון האדם.
אכילת פרס - אכילת חצי כיכר - גודל כיכר הינו 8 ביצים. לפיכך, אכילת פרס הוא הזמן שלוקח לאכול 4 ביצים.
טומאת האוכל אוכלים טמאים - אוכלים לא מטמאים אדם. אבל האוכל חצי פרס (2 ביצים) אוכלין טמאים נטמא בכל זאת.

את שיטת ר"מ ניתן להבין בשתי דרכים:
א. לקולא - בנוסף לפרק הזמן של 'אכילת פרס' יש צורך גם באכילה רצופה.
ב. לחומרא - פרק הזמן הנדרש ארוך מפרק הזמן של 'אכילת פרס' והוא זמן 'המפורר' הגמרא מסיקה מלשון המשנה שיש להבין שר"מ מחמיר ומאריך את זמן האכילה.

המשנה
 1. הזמן המצרף אכילת איסור: ר"מ: הזמן שלוקח לאכול את המאכל כשהוא מפורר. חכמים: כדי אכילת פרס.
 2. אכל אוכלין בשיעור חצי פרס או שתי משקים טמאים בשיעור רביעית: נטמא.
 3. שתי רביעית יין תוך כדי אכילת פרס ונכנס למקדש: חייב מיתה.
 ר' אליעזר: עירב מים או שתי בהפסקות - פטור.

רבנאי: בסעיף 2 אין דרישה לזמן מסוים. נטמאים גם אם אכל את האוכל במשך היום כולו

נדחה: שיטת רבנאי נדחתה מהברייתא

ברייתא

- האוכל חצי פרס אוכלים טמאים והשותה רביעית משקין תוך כדי אכילת פרס - נטמא.
- האוכל פחות מחצי פרס אוכלין טמאים - לא נותנים לו לטבול.
- מעוברת שצריכה לאכול ביוה"כ - אוכלת לשיעורים (אם היא יכולה כמובן).
- תינוק שינק מאימו הטמאה - לא נטמא.

מדוע לא נותנים לו לטבול:
 אם הוא יוסיף לאכול וישלים את מאכלו לחצי פרס, הוא עלול לחשוב שלא נטמא כיוון שהאכילה הראשונה 'טהרה'.

מדוע החלב לא טימא את התינוק?

רב נחמן: התינוק ינק בבת אחת ולכן החלב לא הספיק להתכשר.
רבא: יש לנו ספק כפול (ספק ספיקא):
 1. האם הוא ינק כשיעור המטמא.
 2. האם הוא עשה זאת תוך כדי אכילת פרס.
סתמא דגמרא: מדובר כשלא היה מעוניין בחלב. (ומשקה מכשיר רק לרצון)

ההסברים הנ"ל תלויים בשאלה האם חלב הינו מעייין או לא:
רבא: חלב הינו מעייין ולכן: 1. הוא טמא מצד עצמו ולא צריך הכשר. 2. הוא מכשיר גם שלא לרצון.
מסקנת הגמרא: חלב אינו מעייין ולכן: 1. הוא לא טמא מצד עצמו. 2. הוא מכשיר רק לרצון.

ההסברים של רב נחמן וסתמא דגמרא מבוססים על ההנחה שחלב אינו מעייין, ההסבר של רבא התבסס על כך שחלב הינו מעייין.

ברייתא

איזה שתייה נאסרה לפני כניסה למקדש ועל מה חייבים מיתה:

ת"ק:

מיתה - רביעית יין שתסס.

אזהרה - כל יין בכל שיעור.

ר' יהודה:

אזהרה - כל דבר משכר.

ר' אלעזר:

מיתה - רק אם שותה רביעית יין נקי ללא הפסקה.

טעמים של התנאים -

'שכר'

ת"ק: הוקש לנזיר - נזיר אסור רק ביין.

ר"י: כל חומר משכר גם אם אינו יין.

ר"א: רק אם שותה בדרך משכרת.

1. ר' יהודה בר אחותאי: הלכה כר"א.

2. ר' אשי: ר"א מודה שבכמות גדולה

מרביעית חייבים גם אם נתן מים.

ברייתא

מה אסור לעשות אחרי ששותים יין:

1. 'בין קודש לחול - לדון בדמין, ערכין, חרמין והקדשות.

2. 'בין הטמא לטהור' - לדון בדיני טהרות.

3. 'ולהורות' - הוראת איסור והיתר.

4. 'את כל החוקים' - לימוד מדרשים.

5. 'אשר דיבר ה' - הלכה.

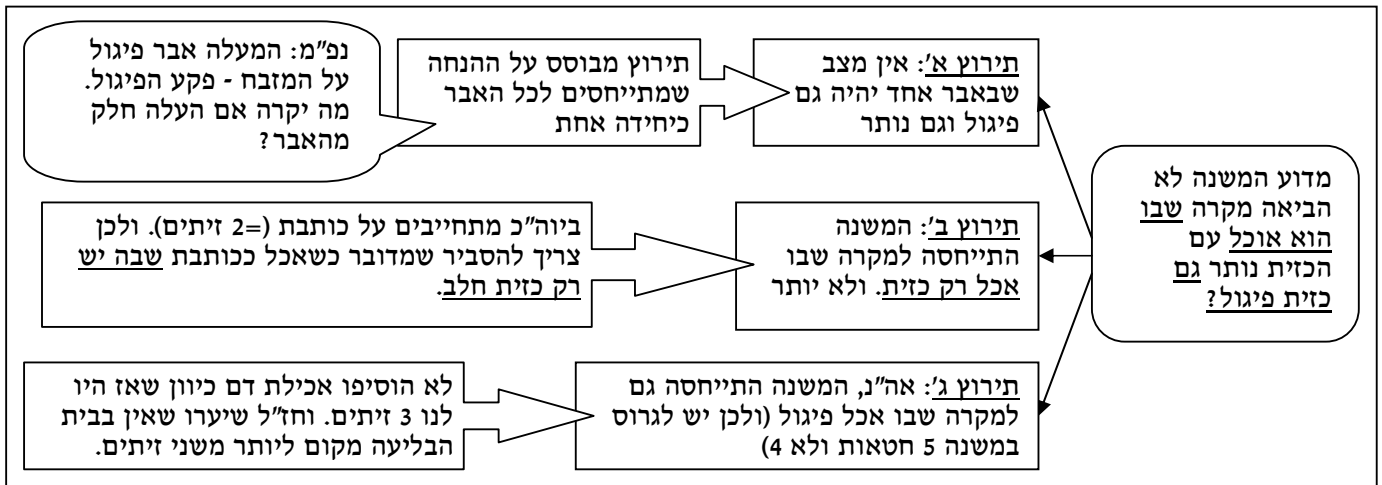
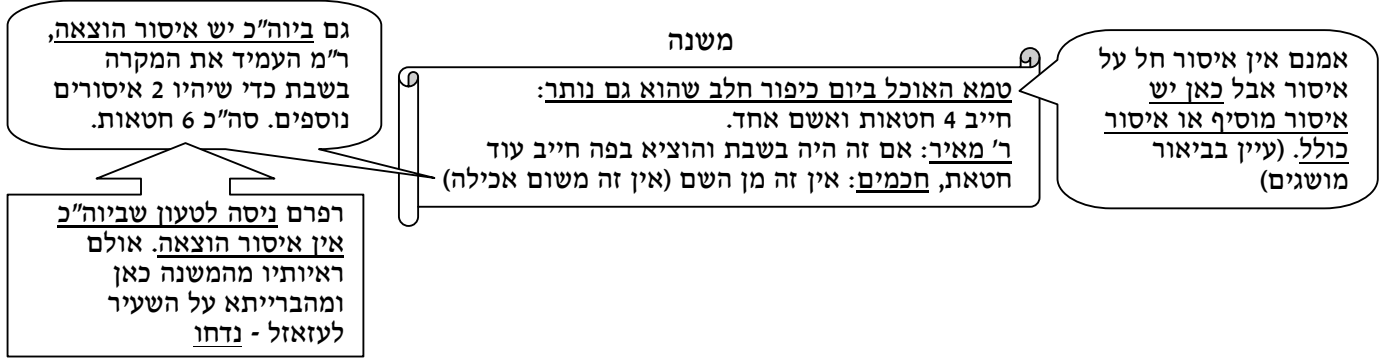
6. 'ביד משה' - תלמוד.

מותר ללמד משנה, ר' יוסי בן יהודה: מותר גם תלמוד.

גם חכמים מודים שהלכה
ידועה מותר להורות.

כריתות יג: (המשנה) עד טו. (המשנה הראשונה)

ביאורי מושגים
 אין איסור חל על איסור - התורה מתייחסת לאיסורים כאיסורים על מעשים קונקרטיים ולא כאיסורים מופשטים. לפיכך אם חפץ אסור באכילה מסיבה X והמציאות השתנתה וכעת קיימת תשתית לאיסור Y הוא לא יחול, כיוון שהחפץ כבר אסור.
 איסור מוסיף - כאשר האיסור החדש בא עם עוד איסורים על האדם, מתוך שהאיסורים הנוספים חלים חל גם האיסור החדש.
 איסור כולל - כאשר האיסור חדש חל על אנשים נוספים, מתוך שהאיסור חל עליהם הוא חל גם על האדם.

משנה

אדם שבא על אישה שהיא גם בתו וגם אחותו, גם אשת אחיו וגם אשת אחי אביו, גם אשת איש וגם נידה: חייב 6 חטאות

אמנם אין איסור חל על איסור אבל כאן יש איסור מוסיף או איסור כולל.

משנה

אדם שבא על נכדתו (או על הבת של אשתו) שהיתה נשואה לבנו ואחר כך התחתנה עם אחיו ואחר כך התחתנה עם דודו ושאחותה מאביו נשואה לו והיא אשת איש ונידה: חייב 7 חטאות.
 ר' יוסי: אם אביו נשאה חייב עוד חטאת

1. אמנם אין איסור חל על איסור אבל כאן יש איסור מוסיף או איסור כולל.
 2. הנישואים של האב תופשים כיוון שהיה כאן ייבום. (והם אסורים מדרבנן משום כלת בנו).

©עמיחי גורדין-ישיבת הר עציון

משנה

אדם שבא על חמותו (או על אם חמיו או על אם חמותו) שהייתה נשואה לבנו ואחר כך התחתנה עם אחיו ואחר כך התחתנה עם דודו ושאותה מאביו נשואה לו והיא אשת איש ונידה: חייב 7 חטאות.

ר' יוחנן בן נורי: אדם שהתחתן עם בתה, בת בנה, ובת בתה של אותה אישה - אם יבוא עליה יתחייב משום חמותו, אם חמיו ואם חמותו.
חכמים: כל האיסורים הנ"ל הם אותו דבר - איסור אם ובתה - לכן חייב רק אחד.

ר' הושעיא: שיטת ריב"נ במשנתנו מקבילה לשיטת סומכוס:

שחט בהמה ונכדתה ואחר כך שחט את בתה:
 ת"ק: חייב מלקות רק פעם אחת.
 סומכוס: חייב מלקות פעמיים.

רבא: ייתכן שריב"נ יחלוק על סומכוס - ריב"נ התייחס רק למקרה שבו יש שמות שונים (חמותו, אם חמיו, ואם חמותו).
 רב נחמן בר יצחק: ייתכן שסומכוס יחלוק על ריב"נ - סומכוס התייחס רק למקרה שבו יש גופים מחולקים.